Három csillag találkozása

Miért adtam e különös címet írásomnak? Felkavaró, felemelő monodrámával varázsolja el a közönséget az első csillag, Bálint Márta, az egyik legjobb magyar színművész, a nyolcvanas évek végéig Marosvásárhely vezető színésze, a rendszerváltozást követően mindmáig a versmondás és a monodráma nagyasszonya. A másik két csillag, Vladimir Viszockij és Marina Vlady tragikus végkifejletbe torkolló, a lelombozó finálével együtt is felemelő szerelmi drámája tárul elénk Bálint Márta előadásában. A darabot Marina Vlady *Szerelmem Viszockijjal* című regénye nyomán Gergely László rendező jó érzékkel, a tragikus csomópontok okos kiaknázásával álmodta színpadra. A kritikaíró ebben a pillanatban kénytelen nagy levegőt venni, hogy a mai fiatalság számára sajnos szinte teljesen ismeretlen, régi, nagy ikonok életútját feltárja, s megértesse, miért az a dráma címe, hogy *A megszakított repülés, avagy szerelmem Viszockijjal.*

Vladimir Szemjonovics Viszockij költő, bárd, színművész 1938. január 25-én született Moszkvában és szülővárosában hunyt el 1980. július 25-én. A két dátum között eltelt ijesztően rövid negyvenkét esztendő során vált a Brezsnyev-korszak enciklopédikusává verseivel, dalaival, amelyeket maga szólaltatott meg erőteljesen rekedtes hangján, felkavaró gitárkísérettel, expresszív és szuggesztív erővel. E dalokban megjelent a világtörténelem legsötétebb és legtöbb emberáldozatot követelő baloldali moszkovita diktatúrájának látszólag enyhébb, a szürkeségével és pangásával együtt legalább annyira rémületes tehetséggyilkos, léleköl brezsnyevi korszaka. Iszonyatos feszültséget jelentett a szovjet-orosz bárd, mindenki Vologyája számára, hogy megközelítően ezer dalát és költeményét az egész ország énekelte, ám közülük csak egyetlenegy jelenhetett meg nyomtatásban a szerző életében. Két nagy találkozásnak köszönheti, hogy nem veszett el a periférián az önsorsrontás, az alkohol és a kábszerezés áldozataként. A Taganka színház nagy rendezője, a legendás Jurij Petrovics Ljubimov, a hatvanas–nyolcvanas évek másik ikonja fölfedezte, elismerte tehetségét, mintegy harminc főszerepre adott neki lehetőséget, többek között a Hamletét. Ljubimov a színpadra engedte Viszockij előadóestjeit, s azt is hagyta, hogy beleépítse dalait akár a klasszikus színházi előadásokba is.
Marina Vladyval, a harmadik csillaggal, az orosz származású nagy színésznővel Viszockij az 1967-es moszkvai fesztiválon találkozott, s életre szóló nagy szerelem szövődött közöttük – életpályájuk ellentétesnek látszó ívének dacára is. Marina Vladyt elsöprő sikere a mai értelemben is sztárrá tette. 1938-ban született, 75 évig élt. Már gyermekfővel, 1949-ben játszotta első filmes főszerepét és 2001-ben az utolsót. Ám mindig többre tartotta nagy színházi alakításait, például Irinát *A három nővér*ben (Csehov) vagy a könyveit *(Szerelmem Viszockijjal, Az én cseresznyéskertem* stb.), pedig mintegy százszor szerepelt a filmvásznon és a televízió képernyőjén, többek között a francia új hullám legnagyobbja, Jean-Luc Godard *Két vagy három dolgot tudok csak róla* című filmjében, valamint Jancsó Miklós–Hernádi Gyula *Sirokkó* és Mészáros Márta *Ők ketten* című alkotásában. Ez utóbbiban Viszockij is szerepet kapott. Viszockijjal hosszú bürokratikus szovjet-orosz procedúra után 1970-ben léptek házasságra. Marina Vlady megpróbálta megmenteni szerelmét démonaitól, magával vitte világ körüli utakra, többek között Magyarországra is. Ám a nagy nyugati (valódi vagy álságos?) szabadság csak siettette az önmaga ellen forduló zseni tragédiáját, Marina Vologya 1980-ban bekövetkezett haláláig kitartott a párja mellett. A nagyívű közös repülés megszakadt. Viszockij temetése rendszer elleni alig burkolt tüntetéssé vált Moszkvában…
A megszakított repülés, avagy szerelmem Viszockijjal című monodrámában Marina Vlady kamerájával kísérhetjük végig a szerelmesek tragikus végű, orkáni erejű románcát. Bálint

Márta, aki Kárpát-medence és Európa-szerte diadalútra vitte Jókai Anna remekművét, az *Én, Szegény Sudár Anna* című monodrámát, az erdélyi magyar értelmiségi nő identitásának színművét, százszázalékosan azonosult Marina Vlady mondén alakjával is. A zseniális színésznő Gergely László eszköztelen, puritán rendezésében, fekete ruhában elemi erővel jeleníti meg a szerelméért az utolsó pillanatig küzdő asszony belső vívódását. Elhisszük neki, hogy az igazi tragédia, a halálnál is talán szörnyűbb fiaskó, hogy nem sikerült megmentenie az önpusztító tehetséget, Vologyát. A bemutatón jelen volt mások mellett Jókai Anna és Szőcs Géza. Mindkét előadást kirobbanó vastaps, „bravózás" jutalmazta, legközelebb február 14-én este hétkor láthatjuk.

Ahogy elhagytam a Kulti Szalont – emblematikus, gyönyörű helyen áll, a Bartók Béla út, Gellért tér, Budafoki út találkozásánál, a Duna partján, a XI. kerület Istentől megérintett szakrális helyén –, megidéztem magamban azokat a hatvanas-hetvenes évekbeli nagy pillanatokat, amikor tragikusan korán elhunyt barátommal, Szilassy Zoltán költővel recsegős magnótekercsről hallgattuk Viszockij és a magyar Viszockij, Cseh Tamás dalait olykor kemény iszogatás közben. Jómagam, akit sokan neveztek méltatásaikban a Kádár–Brezsnyev korszak írói-költői enciklopédikusának, a majdnem Viszockij-sorsú magyar írónak, sorsközösséget éreztem, de hát engem a múzsám, Barna Márta kimentett az önsorsrontós poklából, Viszockijt Marinának nem sikerült… És egyszer csak Cseh Tamás szobra mellett találtam magamat. Fölnéztem az égre, megpróbáltam megkeresni – persze nem sikerülhetett – azt a bolygót, amelyet krími csillagászok Vologya halála után Marina Vlady és Viszockij emlékére Vladviszockijnak neveztek el. És hálás vagyok Bálint Mártának, hogy a három csillag találkozási pontjaiban újjáéleszti a hatvanas–hetvenes–nyolcvanas évek nagy legendáját, Vologya és Marina ébenfekete románcát…

PÓSA ZOLTÁN

A megszakított repülés…

A Kulti Szalon – Újbudai Kulturális intézetben (1111 Budapest, Budafoki út 1–3), december 15-én és január 18-án mutatták be Marina Vlady *A megszakított repülés, avagy szerelmem Viszockijjal* című monodrámáját Bálint Márta színművész előadásában. A darabot rendezte és színpadra írta Gergely László. A monodráma az orosz származású nagy francia filmcsillag, Marina Vlady és az orosz-szovjet zeneszerző, zenész, költő Vladimir Viszockij viharos, önpusztító szerelmét és Viszockij tragikus halálát örökíti meg. Az előadást legközelebb február 14-én, pénteken láthatja a közönség.

Megjelent: Károkatona, 50. szám, 2014. február